Ч. 147. Чернівці, субота дня 6. (18.) липня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ
щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.
Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)
Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Зміна системи.

I.

Читаємо у львівскій *Правдї* таку замітну статю:

Зміна системи — се улюблений коник, на якім від якогось часу гарцює шеф народовскої опозиции ц. Романчук, а щоби виправдати своє становище, голосить, що система супроти Русинів не змінила ся, що не тілько нїчого не полїпшило ся, але навіть погіршило ся. Недавно проголосив орґан п. Романчука, в статї написаній імовірно Пустопишином, що зміна системи — се „перший і найважнїйший наш постулят“, без котрого нїякі здобутки не можуть нас задоволити. Коли се настане, то решта скорше чи пізнїйше сама прийде. Тай коли Русини почувствують, що з ними инакше обходять ся, инакше їх трактують, тогди они будуть вирозумілі та терпеливі в своїх дальших ожиданях“.

О що-ж властиво тут розходить ся, що розумів тут п. Романчук через ту „зміну системи“? Се, висловивши просто, значить, щоби ми могли свобідно розвивати в австрийско-угорскій монархії руску народність. Про се дїйсно була мова перед починком т. зв. „нової ери“ підчас переговорів заступників „Народної Ради“ і Є. Е. Митрополити з тодїшним намістником ґр. К. Баденїм і п. Романчук в своїй промові з 25. падолиста 1890 р., проголошуючи т. зв. проґраму, налягав також на зміну поступованя правительства супроти Русинів, чи там на зміну системи.

Годить ся однак нагадати, що сказав тодї в сїй справі ґр. Баденї іменем правительства, а очивидно з порученя Корони.

Супроти заступників „Народної Ради“ заявив намістник, що „уряд австрийский може підпирати тільки таких Русинів, котрі бажають розвивати руску народність в Австриї яко таку в напрямі згіднім з ідеєю державною, і рішучо отрясуть ся і визволять ся від усего, що спиняє розвиток рускої народности на основі чисто-австрийскій.“

Те саме повторив намістник по промовах послів Телїшевского і Романчука і додав, що правительство бажає, щоби кожда народність свобідно розвивала ся в границях і рамах конституциї, але сї наміри правительства часто стрічають трудности, викликані браком вирозумілости або неясним поступованєм. А вказавши на засади згідні з австрийскою ідеєю державною, вірність тронови і державі, зазначив намістник, що „ті засади мусять бути не лише завсїгди ясно висказувані, але ясно, щиро і з доброю вірою практиковані і для того потрібно рішучо отрясти ся і увільнити ся від усего того, що, як самі констатуєте, істнує, а спиняє розвиток рускої народности на основі чисто-австрийскій, — треба бороти ся з усїми, що допускають ся в тім зглядї якихсь суперечностий або неясностий“.

Задля чого-ж заступник Корони вимагав від репрезентантів Русинів ясности і щирости, з чого вони мали рішучо отрясти ся і увільнити ся, з чим бороти ся? — З усїм, що спиняє свобідний розвиток рускої народности яко такої, з усїм, що стає в суперечности або неясности до австрийскої ідеї державної. Отсе відповідь заступника Корони.

Кому ще не зовсїм запаморочений розум, кого ще не чіпила ся слїпота, сей добре тямить, що москвофільство чи там кацапство безнастанно спиняло і спиняє свобідний розвиток рускої народности, що москвофільство збивало і збиває Русинів на манївцї, зводить їх на полїтичну блуканину і ставить в суперечности з австрийскою ідеєю державною. Се москвофільство снує ся як червоне пасмо від самого почину відродженя рускої народности в Австриї з часів Маркіяна Шашкевича аж до наших

---

32)

ЦАРІВНА.

Оповідане

Ольги Кобилянської.

—

(Дальше).

Другого і третього дня був знов такий самий, а я стала така, як він мене настроїв, — і між нас немов щось вступило.

Четвертого дня занедужала панї Марко і була дуже роздразнена. Сварила на кухарку, котрої не була би від єебе віддалила за нїяку цїну в сьвітї, що зле варить, — на старого огородника, що стежки в саду занедбані, — на сина, що попсував єї робітників і що сидить вічно в чужинї, а она опущена на ласку і неласку наймитів, — а на мене гнївала ся найбільше. Відказувала, що в мене нема серця, а для єї особи то анї крихти. Що я на єї жаданя байдужна і неуважна; що хоч як їй жаль, але буде мусїла обглянути ся за другою товаришкою. Що в мене нема для неї часу, а на умі все лиш „лїтератство“ і свої цїли, „Бог знає, які високі цїли“. Що пхаю єї на силу в постїль, щоби мала для себе більше часу; що она переконала ся вже о щирости товаришок і була би щаслива, як би Бог забрав уже раз єї зі сьвіта і она не заваджала нїкому, і т. п.

Двері від єго комнати стояли широко отворені, і він чув кожде єї слово. Сидїв на кріслї при бюрку, підперши голову руками і мов би ловив кождий звук. Она не слухала і єго просьб та упімнень, щоби втихомирила ся, а на єї закид, що сидить „вічно“ в чужинї, а она опущена на ласку і неласку других, відповів лагідно, що і тому буде раз конець, нехай успокоїть ся! Він прецїнь не задумував нїколи остати ся на завсїгди при маринарії, она се знає...

Я слухала мовчки єї несправедливих докорів, вештаючись безшелестно около неї, як се она любила, коли лежала в постели, а відтак, пообкладавши єї звичайно заживаними лїками, вийшла до своєї комнати, зачиняючи за собою двері, щоби за якийсь час піти в місто задля якихсь неважних, однак недужою упрямо жаданих орудок.

На дворі ляв ся дощ цїле пополудне, а як раз тепер цїдив мов з коновки. Я стояла при вікнї, зворушена, понижена, і дивила ся тупо вогкими очима на великі краплї дощу, що били ся о віконні шиби і спливали сумовито в низ. Чувство огірченя і опущеня обгорнуло мене і я мимоволї згадала знов Орядина. — Вже як було так було, однак він не повинен був цуратись мене. Нехай би єго хоч товаришем мала, не була така опущена мов собака, а мала перед ким хоч пожалувати ся!... А то і він... о, всї, всї! — зойкнуло нараз болїсно серце, і мов у фізичнім болю притиснула я грізно зморщене чоло до шиби, силуючись здержати слези, що тиснули ся доконче до очий.

В хатї утихло...

Голосне тикане великого стїнного годинника розходило ся по сусїднїй комнатї, мов давало такт неустанно голосно падаючому дощеви. В садї зеленїли мов би відновлені кущі і дерева, потрясувані хвилевим немилим вітром, а вузенькими, піском висипаними стежочками лиснїла вода. Десь не десь стріпувала ся захована між листєм дерев, наїжена, змокла пташина, розглядаючись сумно то в долину то в гору. З ринви цюркотїла одностайним тоном вода і спливала цїлим потічком на широку стежку коло веранди.

До дверий моєї комнати застукано злегка, і я прокинулась з жахом із своєї тупої задуми.

Се він — блиснула в менї думка, а серце забило ся сильнїйше, лиш він, і зворушеним голосом попросила я, вступити.

Се був дїйсно він. Був одягнений до виходу.

„Даруйте, що приходжу до вас і перебиваю може в якім занятю, однак я йду в місто і хотїв спитати, чи у вас нема також яких орудок; залагодив би їх може при тїй нагодї.“ Говорив пів-голосом, мов бояв ся збудити недужу в недалекій комнатї, і по нїм було видно легке змішанє, котре хотїв так затаїти, що уникав стрінути ся з повним моїм поглядом.

Збентежена єго приходом (доси не був ще в моїй комнатї) не знала я в першій хвилї, що відповісти. Але опісля подякувала єму за єго ввічливість, і сказала, що в мене є справдї дїло до міста, але за тими мушу йти сама. Того бажає собі хора, а я би не хотїла в нїчім їй супротивити ся, тому що тим зворушує ся вона, а всяке зворушенє шкодить їй сильно.

Впрочім він сам то знає, бо розуміє єї недугу найлїпше.

„Она дїйсно дуже слаба“ сказав він і, приступаючи близше до мене, взяв мою руку між свої долонї.

днів. Ледви що появили ся первісночки на ниві руской літератури виплекані Шашкевичем і его товаришами, ледви що станули Русини до народної роботи в 1848 році, а вже сейчас зморозив їх подув північного духа Погодиньскої кольонії з Зубрицким на чолї і ин. В шістьдесятих роках проявила ся народна ідея руска з більшою силою, аж ось в 1866 р. появив ся відомий манїфест обединительний в „Слові", москвофільство стануло знов в дорозї розвитку руской народности. Правда, що тепер вже не повело ся москвофілам здержати струї народної ідеї, не вспіли вони її приголомшити так, як се стало ся на кілька лїт після Маркіяна і 1848 р.; однак все-ж таки москвофільство лягло „гнилою колодою" в дорозї свобідного і успішного розвитку руской народности, воно защіпило в руській суспільности сей гнилець, що викликував розклад і розлад. Москвофільскі змагання накликали на Русинів з кінцем пятьдесятих років відомі заходи ґр. Голуховского, того самого, що в 1848 р. підпирав змагання Русинів, Народний Дім і вписав ся яко член-основатель Галицко-руской Матиції з вкладкою 50 р. (Що сказав би о. Стефанович, коли-б н. пр. ґр. Баденї або кн. Сангушко схотїли приступити яко члени-основателї наук. товариства ім. Шевченка або Просьвіти?). Манїфест „Слова" в 1866 мав подібні наслїдки і тодїшнїй мінїстер ґр. Байст сказав рішучо: „Мають Русини бути Москалями, то нехай станут Поляками!" Таким отже способом „змінила ся система" проти Русинів, а се ще наглядн]йше проявило ся за намістникованя ґр. Потоцкого і Залеского по відомім процесї Ольги Грабар і Наумовича. Та система з більшою енергією проявила ся навіть в першім роцї намістникованя ґр. Баденього, коли нагадаємо ревізиї і арештованя в Рогатинщинї, Бережанщинї і ин., навіть по читальнях „Просьвіти". А причини сеї „системи" треба очивидно глядїти в неяснім поступованю Русинів, в москвофільстві, що спиняє свобідний розвиток руской народности і стоїть в суперечности з австрийскою ідеєю державною.

Т. зв. „нова ера" розпочата ґр. Баденїм під впливом Корони мала перевести „зміну системи" в користь Русинів, але ся зміна мала наступити по сповненю наведених в горі условий: „рішучо отрясти ся і увільнити ся від всего того, що спиняє розвиток руской народности на основі австрийскої ідеї."

Хто хоч троха обзнакомлений з цїлим апаратом адмінїстрацийним в нашім краю (в Галичинї), сей мусить признати, що така „зміна системи" не може бути переведена анї протягом року, анї двох, що на се треба троха довшого часу. Напрям, в якім працював цїлий апарат адмінїстрацийний від пятьдесятих років, до кінця вісїмдесятих років, не може бути в одні роцї накручений на иньший лад і се виразно заявляв ґр. Баденї репрезентантам Русинів, звертав також їх бачність на трудности, які стрічає правительство задля браку вирозумілости (тут мав на думцї шовінїстів поміж Поляками). Щоби устали покривдженя руской мови і письма в урядах, треба, щоби урядники вміли сю мову і письмо, а се не дасть ся перевести в однїй хвили; все-ж таки не дасть ся заперечити, що намістник зробив в тім напрямі почини до змін в користь Русинів. Відоме розпорядженє ґр. Голуховского що-до латиньскої азбуки було усунене розпорядженем, що власти адмінїстрацийні мають уживати в письмах до руских сторін руской мови і письма. З намістництва, з дирекциї почт і скарбової і ради шк. кр. почали тепер що раз частїйше відповідати руским сторонам мовою рускою і руским письмом, а на урядових актах не тілько шефи сих властий, але й намістник стали підписувати ся руским письмом, чого перед тим не бувало. Устали ревізиї і арештованя, збори і віча відбували ся свобіднїйше (чим користували ся навіть москвофіли й радикали), зроблено почини до помноженя руских шкіл вправ і ґімназий, руских катедр в унїверситетї, як і до того, щоби Русини занимали відповідні становища в шкільництві і в урядах.

Про спілки.

В трьох попередних числах подали ми допись з Росиї про хлїборобскі спілки в Херсонщинї. А подали ми сю допись на то, бо коли заходами Левітского заціkавило ся так богато людий, з ріжних сторін, то чому ми не мали би того також знати, як собі люди радять? Всї господарі бачать тепер, що самим годї чого допняти, але в спілцї можуть таки лекше зарабляти і жити. Які-ж спілки найлїпші? Стара приповідка каже: „Найлїпша спілка — чоловік і жінка". То правда. Двоє людий, звязаних тїсно з собою, можуть найлїпше і найлекше утворити спілку. Але кожда спілка, хоч має одну цїль — заробок, має двояку задачу: 1) придбанє більше сил до роботи: 2) придбанє більше средств до тої роботи (н. пр. худоби, машин, гроший або капіталу). Річ очивидна, що чим більше спільників, тим більше повинно би бути средств, тим більше гроший або капіталу. Звичайно же буває так: в спілцї зложеній з богато людий, робить звичайно лиш кількох, або кільканайцять людий, часто навіть наймленцї, бо спільники або не можуть робити, не знаючи самої роботи, і не перебуваючи всї разом в однім місцї, або таки не хотять робити і вдоволяють ся тим, що дали гроші до спілки. У великій спілцї настає часто незгода, бо не всї хотять працювати в однім якімсь напрямі і одним якимсь способом; одні других підозрівають о визиск, о нерівний поділ зарібку і т. д. З того заводять ся непорозуміня та сварки і остаточно сама робота не іде так, як би повинна — спілка упадає і розбиває ся.

„Ви не гнїваєте ся на ню за еї несправедливі слова; правда що нї?" спитав.

При тих словах звернув ся повним щирим поглядом до мене і хотїв з лиця мого вичитати потвердженє на свої слова.

„Нї, пане доктор!" відповіла я, усьміхаючись сумним перелетним усьміхом. „Я дуже терплива. Впрочім як ви приходите на таку думку?"

Він дивив ся на мене все ще тим самим поглядом.

„Сам не знаю, як" сказав. „Я властиво прийшов... подякувати вам за ваше добре серце, а не питати про отсе. Пізнавши вас, бачу, що ви не спосібні мстити ся на кім небудь. Моя мати справдї дуже хора, далеко більше, чим я думав. Я не надїяв ся, що еї недуга так побільшає. Коли би ви хотїли при нїй і далї остати ся, — (при тих словах спинили ся его очи допитливо на менї) — то мусїли би приготовити ся до дуже прикрих хвиль і бути як ангел терпеливі. Я не можу до дому часто приїзджати, ви-ж знаєте. Моє занятє не позваляє менї віддалювати ся зі служби частїйше; а коли покину службу цїлком, не можу ще тепер навіть певно сказати. Се залежить від двох довгих подорожий, котрі маємо ще відбути, може за рік, два — сам не знаю. Коли-б ви хотїли в неї остати ся помимо всего і дальше, я від'їхав би спокійно і був би вам дуже вдячний. Ви одні можете мене заступити. Вас она любить."

Я стояла оперта спиною до вікна і уникала его погляду.

Він здавав ся менї тепер помимо своеї спокійної і певної бесїди не таким, як звичайно. В его голосї знати було щось нове, незнайоме для мене. Погляд его був проймаючий і дотикав чудно мою душу.

Що се було?

Що напроваджувало его на думку, що я могла би его матір покинути, саме тепер, коли потребувала щирїйшої особи? Я-ж їй завдячувала стілько, я-ж при нїй немов наново віджила! Чому думав він, що я вчиню і покину еї (і то через кілька несправедливих слів) на ласку і неласку чужого окруженя, або може на ласку тих кількох свояків еї мужа, з котрими від многих лїт зірвала зносини? Чи не прокинуло ся в нїм знов вороже чувство супроти „товаришки" і настроїло так недовірчиво? О певно, оно мусїло в нїм знов зрости... і тому...

„Не бійте ся, пане доктор, я не опущу вашої матери в недузї", обізвала ся я. „Вчинила би се лиш тодї, коли би мене відправила сама; але я переконана, що она сего не вдіє. Можете спокійно лишити еї на мене і від'їзджати спокійно."

„Дякую вам, дякую вам щиро" відповів він з якоюсь здержуваною радостю в голосї, і стиснув менї щиро руку. „Я виступлю з маринарки і поверну до неї знову; она сама знає, що ми будемо ще разом жити. Однак поки-що мушу еї ще на якийсь час оставити саму. Тепер не саму..." докінчив з вдоволенем.

Опісля постояв ще хвильку мовчки і оглянув ся по комнатї.

„Як тут у вас гарно!" сказав, а побачивши під вікном моє бюрко, приступив до него близше.

„Тут ви пишете, правда?"

Я усьміхнула ся і потакнула мовчки головою.

„Я хотїв би щось з ваших писань читати..., чи не можна би?"

„Нї!" відповіла я зтиха.

„Але коли будете мати раз щось друковане, то пришлїть і менї!" просив він. „Для мене буде се дуже інтересне." А по малій хвилинї додав: „Чи ви посилали що з ваших праць куди небудь?"

„Нї."

„Нї? Ну, так я роблю вас уважною; не робіть собі нїколи з того богато, коли вам і відошлють назад рукопись."

„Се би мене дуже болїло, пане доктор!"

„Я вам вірю. Однак ви мусите бути й на се приготовлені. Впрочім оно має деколи в собі і щось доброго."

„Чому?"

„Тому, що чоловік вкладає в слїдуючу працю подвійну силу."

„А для мене було би відосланє рукописи доказом, що я нездібна до умової працї. Ах, я знаю, мене би се знищило! Коли я що роблю, так роблю се всею душею!"

„Але чому мало би се вас зараз „знищити?" відпер він. „Не приймуть в однім місцї, то приймуть в другім. Принятє якої небудь працї залежить прецінь від еї духа, напряму і т. д. Впрочім чи праця лїтературна становить для вас одиноку цїль вашого житя, коли кажете, що зворот рукописи знищив би вас?" Він дивив ся на мене проникливо, мов хотїв збагнути всї тайни моеї души, і вижидав відповіди.

Я не зношу таких острих допитливих поглядів. Паленїю від них, хоч би походили і від байдужних менї людий. В сїй хвили навинув ся менї Бог знає чому, немов навмисне, мов причарований, викликаний его питанем, на силу перед душу — Орядин, і я спустила очи.

„Дїйсно одинока цїль вашого житя?" допитував ся вперше.

З его голосу вдарила тонка іронїя, так мов би він не вірив моїм словам, мов би за ними

Великі спілки, зложені з богато людий, мусять длятого опирати ся на якихсь правних постановах і стають товариствами, опертими на статутах, в котрих провід обнимає кількох людий, т. зв. виділ або рада товариства, дирекция і т. д. Ціла робота в таких товариствах зависить вже від того, які люди дістануть ся до виділу, до ради, до дирекциї і т. д. Другі спільники вже не мішають ся до роботи, а дивлять ся лиш на то, щоби за свої гроші діставали відповідні зиски. Де до такої спілки приступають люди з великими капіталами, там она має своє значінє, бо коли хтось дасть до спілки 5 або 10 тисячів, а заробить річно бодай 5 процент від свого капіталу, значить ся 250 до 500 зр. без всякого труду і клопоту, то се для него щось значить. Але коли до якоїсь спілки приступить хочби й тисяч людий, але з уділами по 10 до 20 зр., а зароблять річно по 75 кр. до 1 зр. 50 кр., там для спільників поправді нема ніякого зиску, ніякого зарібку, а може ще є і страта; бо коли би кількох з них хоч з маленьким капіталиком взялись до якої орудки, то могли би певно заробити більше, як по 75 кр. Спільники такі зробили хиба добродійство, що зложили капітал, котрим орудують люди, котрим остаточно треба платити за їх роботу. Ба остаточно спільники в такій спілці після законних постанов мусять ще ручити за всякі страти. Нехай спілка збанкротує, то всі спільники мусять платити довги. З того виходить ясно, що великі спілки для бідніїших людий не приносять ніякого хісна, противно, они суть ще й шкідливі тим, що вяжуть їх маленький капітал.

Для бідніїших людий, для людий, що мають лиш малі капітали, найліпші малі спілки, зложені з двох, трьох а найбільше пятьох людий. Така спілка може бути тиха, значить ся, не опирати ся на ніяких законних постановах о спілках і товариствах, є отже свобідніїша, обрахунок і поділ зарібку є в ній легкий, а що найважнійше, заробок припадає безпосередно самим спільникам і они при малім капіталі і малім заході можуть мати більші зиски, як у великій спілці, де ще з чистого зиску треба оплачувати і людий і льокаль і великі податки і т. п. Таких малих спілок може бути в одній громаді кілька. Чотирох або пятьох людий стає н. пр. до спілки і заводять в селі крамницю; иньших двох або трьох бересь торгувати збіжем. Они дають і своє збіже і скуповують ще від других господарів, та перепродують его дальше; кількох може взяти ся до скуповуваня і перепродуваня яєць, садовини і т. д. Заробок кождої спілки, чи то крамничної, чи якої иньшої, повинен однакож припадати не кому иньшому, лиш самим спільникам і не іти на якусь иньшу ціль, бо всяка спілка на заробок, то не якесь добродійне товариство. В добродійні товариства можна лиш тим вязати ся, котрі мають з чого жити і не потребують зарібку.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 17-го липня 1896.

Перші загальні збори філії „Просьвіти" в Товмачи відбули ся дня 5-го с. м. при великій участи селян. До виділу ввійшли о. Ал. Кадайский з Грушки, о. Пор. Ступницкий з Товмача Стефан Шемчук з Пужник, о. Ник. Бачиньский з Милованя, о. Софрон Левіцкий з Стриганців, Іван Бородайкевич з Бортник і о. Ник. Голинатий з Надорожної.

З почти. Посаду почтового експедієнта в Тереблештах одержала Стефанія Сальтер.

Львівска рада міска рішила перебрати електричний трамвай в місті у власний заряд почавши від дня 1-го серпня. Викупного має она заплатити фірмі Сіменс і Гальске суму 800.000 зр. з деякими додатками за уряджене трамваю. Управляти буде трамваєм осібний комітет, що складає ся з президента міста або его заступника, трьох радних і одного члена маґістрату. Міска рада думає, що зробила на тім викупні добрий інтерес, бо сконстатовано, що денні доходи з трамваю виносять 550 зр., а пересічно уживає сего трамваю 10.000 людий на день.

Не вдала ся штука. Студенти середних шкіл бувало так між собою говорили, що як прийде конець шкільного року, то батько ученика, особливо як він грошевитий, може дещо випросити у професорів. Такі поговірки доходили иноді до докладного наданя імени професора і суми, яку той професор дістав в презенті. Чи тоті поговірки були правдиві, доказує найліпше оповіщене директора реальної школи в Чернівцях в урядовій Czernowitzer Ztg. Там читаємо, що перед кінцем сего шкільного року приходили батьки деяких учеників до професорів до дому, а що професора не було дома, то казали, що вже говорили з ним, і лишали деякі віктуали і т. п. Професори віддали ті дарунки дирекциї школи, а ся повідомила о тім шкільну власть і судову прокураторию. Треба признати, що директор реальної школи в Чернівцях, п. Мандичевский бере ся дуже основно до викоріненя поганого звичаю брати лапове, а за се належить ся ему подяка.

Велика змова розпочала ся в Кракові і приберає чим раз більші розміри. Страйкують занятї при будові домів мулярі, теслі і їх помічники, а число їх доходить до 3000 людий. Краківскі властителї цеголень рішили застановити поки-що роботи, бо на вироблений материял не находять купців.

Нещасливий випадок. Для малої дітвори розпочав ся час супочинку, ферий. Она їх уживає, як може: бавить ся дома з иньшими дітьми, або їде до родичів на село, иньші знов бавлять ся по дорогах, особливо ті по містах. Як неосторожно то часом діє ся, показує один нещасливий випадок, котрий лучив ся передвчера в Чернівцях. Ученик бавив ся з малою 7-лїтною дівчинкою і серед гри трутив єї так нещасливо, що она впала головою до каміня, дістала потрясене мозку і за кілька годин померла. Вправдї віддано справу судовій прокураториї, але що хлопець в тім випадку невинний, то прецінь певна річ. Здало би ся, аби родичі більше пильнували своїх дітий при всяких грах.

Задля злої ноти. У Відни викликало велику сензацию намірене убійство, котре однак — як надіють ся — остане ся без дальших наслїдків для жертви убійчого замаху. В військовій школї ветеринарскій у Відни відбули ся сими днями іспити, при котрім студент третього року Йосиф Користа перепав з двох предметів. Довідавшись о тім, він просив проф. д-ра Шіндельку, щоби ему хоч з одного предмету дав добру ноту, так що він міг би з другого предмету дістати поправку. Коли однак професор відмовив ему, він стрілив в него з револьвера і ранив его тяжко в плечі. Потім хотів Користа втїчи, але его на сходах задержали і відставили до поліциї. Лїкарї надіють ся, що зможуть проф. Шіндельку удержати при житю.

Незвичайне стоваришенє заснували поміж собою анґлїйскі купцї. Від якогось часу панує

крило ся ще щось иньше, заховуване поки-що в тайнї, але таке, що він відгадував. Супротив іронії борола ся я ще з дитиньства, бо нїчо не болїло мене так, не вражало так сильно, як она. Тому на таке его питанє я гордо спалахнула. Що він собі думав? Чи може також щось подібне, як богато мужчин, н. пр. що жінка, котра бере ся і за иньшу працю, як за домашну, а головно за п е р о, хоче тим лише звернути увагу мужчин на себе? Коли-б він так про мене думав... і в менї непаче щось з болю зойкнуло.

„Се дїйсно одинока цїль мого житя..." відповіла я, і глянула ему в очи. Єго очи горіли, а на устах грала ще ледви замітна іронїчна усьмішка.

„Чи ви находите в тім щось гумористичного, пане доктор?"

„О, то нї!" відповів він поспішно, відвертаючись від мене і беручи за альбум з фотоґрафіями, що лежав на столї перед ним. „Оно видало ся менї лише потрохи чудним."

„Що я пишу? Се правда, в мене нема відповідної осьвіти і я пишу, ведена лише самим чутєм."

„Нї, того не хотїв я сказати", закинув він, „але те, що ви ще молоді, і... і повинні властиво житя уживати, а не загребувати ся в книжки та тратити між ними свою молодість. Ви... ви могли би і замуж вийти, могли би і так щасливою бути."

„Се правда", відповіла я рівнодушно, „я могла би й так бути щасливою; однак я не дивлю ся на подружє як на одиноку цїль женщини, т. є. не дивлю ся як на головну цїль свого житя."

„Чому?" спитав бистро.

„Тому, що она може дуже легко звихнутись, а тимчасом праця — єї не може менї нїхто відобрати. Єї можна хиба не приняти."

„А коли-б єї справдї не приняли?" спитав з поспіхом. „Коли-б єї н. пр. не принято, що осталось би вам кромі неї?"

Я глянула на него широко отвореними, майже наполоханими очима, а опісля водила ними через хвильку поза ним.

„Се не може бути, пане доктор, не може бути!" відповіла я з якоюсь здержуваною роспукою.

Він дивив ся на мене зчудований, мов побачив мене такою перший раз в житю. А відтак сказав.

„Я сам не вірю, щоб оно могло так бути і питаю лише так для прикладу, яку мету житя вибрали би ви собі в тім випадку, коли би вам вашої теперішної цїли забракло, значить, коли би ваших праць не принимали, а лиш „для себе" ви писати не хотїли би?"

„Я не знаю, пане доктор! Я дїйсно не знаю... тодї я була би дуже нещаслива. Бог знає, щоб тодї було би, як би я не могла працювати по души."

„А щастє родинне... чи оно не має у вас жадної вартости?" питав далї.

„Чому нї? Однак де запорука, що я дістану і єго? Ах, я не хочу з тою думкою і зживати ся, що оно менї також припаде. Я над тим не хочу нїколи думати. Хто привикне до думки, що єму доля всьміхне ся, той двічи чує ся нещасливим, коли єго побє недоля!"

„Се правда!" відповів він. Однак чоловік може почасти і передвидїти свою долю. Чи ви не відчуваєте н. пр. зближеня того, що зве ся в людскім житю щастєм, і буває звичайно метою житя?"

Я задумалась.

„Нї, пане доктор!" А по хвилцї, підчас котрої постать Орядина станула в моїх думках чомусь так ясно, додала я поспішно: „Я не знаю, я справдї не знаю. Впрочім чи не можна бути чиєюсь жінкою і любити попри чоловіка і працю або яку небудь штуку: малярство, музику, лїтературу, — одним словом, любити сьвіт Божий в цїлій его величи, з ріжнородними его гарними і чудесними обявами? Чи то не можна?"

Він усьміхнув ся якимсь завистним усьміхом.

„Чи я кажу, що не можна? Я був би гордий, коли-б мав таку жінку. Нехай би любила і малярство, і музику, всї штуки сьвіта, занимала ся кождою працею, що відповідала би єї істотї, єї смакови, поринала в нїй до схочу, до утоми, лише найбільше нехай би любила мене!"

Я усьміхнула ся, хоч він видавав ся менї дуже поважним в тій хвилї.

„Чому ви сьмієте ся? Я би тому того жадав, що я сам любив би єї дуже, дуже щиро!"

„Якже ви се можете знати?"

„О, я се знаю. В мене вже натура така. Що я люблю, люблю вже на віки."

Я не відповіла, а він обертав скоро картки в альбумі, мов шукав когось там. Нараз задержав ся при фотоґрафії свояка Муня, котру менї прислав вуйко на Різдвяні сьвята.

„Хто се такий?" спитав різко.

(Дальше буде.)

між родинами аристократів і фінансїстів клептоманїя. Цїкавий той обяв деґенерациї приневолив купцїв до заснованя осібного товариства і они по виконаню крадїжи повідомляють себе обопільно, чи та а та дама не є записана в списї клептоманів. Коли так, то купець не удає ся до поліциї, але впрост до родини клептоманки і жадає заплаченя рахунку. Майже в кождім випадку родина вирівнює рахунок.

Телеґрами „Буковини“.

— —

З дня 17-го липня 1896 року.

Відень. Після відомостий Neuer fr. Presse заповіджено приїзд царскої пари до Відня офіцияльно на день 27-го серпня.

Відень. Вчерашні переговори в справі австро-угорскої угоди були лише вступним обговорюванєм всїх доси ще неполагоджених точок. Властиві переговори відбувають ся сегодня пополудни; є надія, що они вечером закінчуть ся.

Рим. Рудіні веде ще дальше переговори що-до зложеня нового мінїстерства. Opinione доносить, що Веноста перебере мінїстерство заграничних справ.

Париж. Арештованого за участь в убійчім нападї на президента, Буляна випущено на волю, бо підозріне показало ся безпідставним.

Атени. Засїданє кретеньского парляменту неможливе. Християньскі посли передали відпис своїх жадань ґенеральному ґубернаторови і амбасадорам. Побоюють ся нових розрухів в Канеа.

Дунде. Пароход „Курфуо“ потонув на Червонім Морю враз зі всїма пасажирами.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівцїв								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$
до Львова								
З Відня, Кракова . . .	1^{30}	$5^{\underline{10}}$		$6^{\underline{55}}$	$9^{\underline{30}}$	9^{55}		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова .	$9^{\underline{55}}$	.	.	$6^{\underline{13}}$	7^{28}	$2^{\underline{01}}$		
З Підволочиск	2^{30}	$10^{\underline{05}}$	.	8^{05}	5^{10}	.		
З „ на Підзамче	2^{18}	$9^{\underline{50}}$	.	7^{42}	4^{45}	.		
Зі Стрия.	.	.	.	$12^{\underline{10}}$	8	1^{50}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	5^{45}	.		
Зі Сколього і Стрия . .	.	.	.	$10^{\underline{10}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг) .	.	.	$8^{\underline{45}}$	.	.	.		

Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
з Чернівцїв								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}
зі Львова								
До Кракова і Відня . .		2^{50}	$11^{\underline{00}}$	$4^{\underline{40}}$	9^{55}	$6^{\underline{45}}$		
„ Підволочиск	.	2^{11}	6^{00}	.	9^{30}	$10^{\underline{45}}$		
„ „ з Підзамча .	.	2^{25}	6^{14}	.	9^{48}	$11^{\underline{12}}$		
„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6^{10}	.	.	10^{25}	2^{45}	$10^{\underline{15}}$		
„ Стрия	.	.	.	$5^{\underline{22}}$	9^{35}	$7^{\underline{22}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$7^{\underline{05}}$			
„ Сколього і Стрия . .	.	.	.	.	.	3^{05}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг) .	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.